

Donald Freeman és Jack C. Richards
(szerk.)

Teacher Learning in Language Teaching

Cambridge University Press, 1996,
388 p.

Hogyan tanulnak a tanárok tanítani? A tanárképző programok vagy a gyakorlat során? Mi a szerepe az egyiknek, s mi a másiknak? Mekkora befolyása van a tanár személyiségének, tapasztalatainak, környezetének, tanulmányainak a tanárrá válás folyamatára? Mindezekre, s még jóval több kérdésre adnak választ a kötet szerzői saját gyakorlatuk és kollégáik beszámolóai alapján.

A nyelvtanár-képzésben jelentős változások kezdődtek el a hetvenes évek közepén, amik az elmélet, s az ezen alapuló gyakorlat területén jelentős módosulásokat hoztak magukkal.

A kötet az első olyan gyűjtemény, melyben az ötlettől a megvalósulásig követhetjük nyomon a nyelvtanítás gyakorlatában a tanári tanulásról szóló eredeti kutatásokat, Hong Kongból, Ausztráliából, Kanadából, Spanyolországból, az Egyesült Királyságból és az Amerikai Egyesült Államokból vonva be szakembereket.

A könyv a szerkesztők szándéka szerint csak kezdete egy párbeszédnek. Reményeik szerint a nyelvtanítás gazdagodni fog azért, hogy megismerhetjük, miként tudatosul a nyelvtanárokból hogy mit tudnak, s mit miért csinálnak a munkájuk során.

A kötetben a második vagy idegen nyelv tanításának tanulását követhetjük nyomon gyakorló tanárok tapasztalatainak közzététele alapján. A könyv gondolatmenete szerint négy részre tagolva (ebből az utolsó, az epilógus egyben összegző, keretbe foglaló és ismételt problémafelvető), különböző szempontból megközelítve taglalja a bevezetőben felvetett kérdést, azaz a nyelvtanítás során megvalósuló tanári tanulási folyamat különböző aspektusait. Párbeszédet kezdeményez gyakorló tanárok, kutatók és

tanárképzők között szerte a világon, mindazok között, akik érdeklődnek a felvetett kérdések iránt, s jobban meg kívánják érteni, hogy végzik a nyelvtanárok a munkájukat.

A könyv alapötlete szerint többet kell tudnunk a nyelvtanárokról ahhoz, hogy jobban megértsük a nyelvtanítást magát, azaz többet kell tudnunk arról, mit csinálnak a nyelvtanárok, hogy gondolkoznak, mit tudnak, s nem utolsó sorban, hogy hogyan tanulnak. Külön kiemelendő a kötet szerkesztőinek azon szándéka, hogy a hagyományos tanárképzési szemlélettel szemben – mely azt határozta és határozza meg, hogy milyen diszciplínák, így nyelvészet, pszichológia és mások, sajátítandók el ahhoz, hogy valakiből tanár váljék – a közölt tanulmányok azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogyan tanulják meg a nyelv tanítását a tanárok tudatos önreflexió felhasználásával.

Érdeklődésre tarthat számot az, hogyan gondolkodnak maguk a tanárok arról, amit csinálnak, mit tudnak a nyelvtanításról, hogy vélekednek az osztálytermi gyakorlatról, s hogyan és mit sajátítanak el a formális képzés során, a munkájuk során szerzett informális tapasztalatok alapján, s a tanult ismeretanyagot és gondolkodásmódot hogyan hasznosítják a tanításban.

A kötetben közölt tanulmányok sokkal inkább a tanár és a „kistanár”, nem pedig a tanárképző szakember szempontjából adnak betekintést a tanárrá válás folyamatába kutatási programok keretében foglalva, azok eredményeit feldolgozva. Így nyomon követhető az a gondolkodási út, mely felöleli a tanulást, a problémamegoldást és elméletalkotást, amivel a tanítás tanulása során mindenki foglalkozik, s a szerkesztők szerint ez a tanárrá válás „jelke”. A tanári fejlődés folyamatát az egyes fejezetek többféle kontextusban és helyen mutatják be: így az alapképzés, továbbképzés keretében, s a második és az idegen nyelv esetében. Mindezeket különböző szinteken, s módon, használva a tanárok gondolkodását szemléltető írott és

szóbeli beszámolókat, interjúkat esettanulmányokat stb., prezentálják.

A kötet gerincét alkotó három rész tizenöt tanulmányt tartalmaz, melyek különböző elméleti és más-más kutatómódszertani megközelítés alapján foglalkoznak a második és idegen nyelvi tanárképzéssel és fejlődéssel: az első részben öt – melyek a tanári tanulás kezdeteivel –, a másodikban négy – melyek magával a tanítás gyakorlatával –, s a harmadikban hat – melyek a tanárképzés és tanári tanulás kérdéseivel foglalkoznak. Kiemelendő, hogy a kötet tanulmányai mintegy kutatási alapul szolgálnak a második nyelv tanulása, oktatása és a tanári szakmai fejlődés kérdésköreinek vizsgálatához.

A tanulmányok gyakorló tanárok tapasztalatain, élményein, beszámolóin alapulnak vizsgálva azt, mennyire megfontolt tevékenység a tanítás. A gyakorlat szerepe meghatározó a tanárrá válás folyamatában, hiszen a képzés során elsajátított ismeretek és képességek aktualizálása és „individualizálása” annak során következik be, s ezek tudatosítását a gyakorlathoz kötődő, azt mintegy feldolgozó reflexiók segítik.

A gyakorlat során felvetődő kérdések és a tanárok által adott válaszok, a problémák megoldási útjai és módjai nagyban segíthetik a tanárképző szakembereket is abban, hogy nyomon kövessék azt, hogy a gyakorlatban, különböző kontextusban az elméleti oktatás során elsajátított ismeretek csupán kiindulópontul szolgálva a tanítás tanulásának folyamatában, miképp lesznek „működőképesek”.

A kötet a fent vázolt szándékával valóban hiánypótló mű, s a nyelvtanítás során megvalósuló tanári tanulás nemcsak a kutatók, tanárképzők, hanem minden gyakorló tanár számára ajánlható, akik érdeklődnek a nyelvi kutatások eredményei és azok alkalmazhatósága iránt az idegen nyelvek oktatásában.

Molnár Katalin

Axel Hering és Magdalena Matussek
**Geschäftskommunikation:
 Schreiben und Telefonieren**
 168 p.

Anne Buscha és Gisela Linthout
**Geschäftskommunikation:
 Verhandlungssprache**
 120 p.
 Max HueberVerlag, Ismaning, 1997

A kommunikáció nem véletlenül kerül az érdeklődés homlokterébe az élet mind több területén. Noha legelőbb a gazdasági kényyszer vitt rá bennünket az emberek közötti érintkezés tudatos, tartalmi és formai irányítására, be kell látnunk, hogy mindennapi közérzetünket, sikereinket, a nyugodt munkavégzést nagy mértékben elősegíthetik a kommunikációs ismeretek. Nem az ördögi módon manipulálni akaró, a tárgyalófél szándékos félrevezetését, figyelmének kizárását stb. „tanító” praktikákra gondolunk, hisz azok legfeljebb múlt és kétes értékű eredményekkel kecsegtetnek.

Az a szemlélet, amely a Max Hueber Verlag két új kiadványát áthatja, egy régóta jól működő piacgazdaság tapasztalatain okulva az üzletfelek érdekeit kölcsönösen tiszteletben tartó, hosszútávon gondolkodó, vevőközpontú és ezért sikeres üzleti kommunikációt tűz ki célul.

Axel Hering és Magdalena Matussek az üzletmenet írott dokumentumait és a valóságban is párhuzamosan zajló telefonbeszélgetéseket veszi sorra, Anne Buscha és Gisela Linthout könyve pedig címénél (tárgyalási nyelv) sokkal tágabban, a szóbeli érintkezésre tanít meg. Mindkét könyv haladóknak készült és feltételez bizonyos szakmai ismereteket, illetve gyakorlatot. Céljuk az igényes, pontos kifejezőkészség elsajátíttatása a legmodernebb szókinccs, stilisztikai tanácsok, nyelvtani gyakorlatok és kiegészítő hanganyag (kazetta, illetve CD) segítségével. Tankönyvként használhatók csoportos vagy egyéni tanuláshoz.